

GRP406 MESLEK ETİĞİ VE YASAL KONULAR

Doç. Dr. İlhan YALÇIN

SUNU PLANI

- Gizlilik, etik ve yasal sorunlar

GİZLİLİK

- İntihar Eğilimindeki Danışanlar
- Danışanın Gizlilikle İlgili Yükümlülüğü
- Meslek Uzmanları Arasında Bilgi Paylaşımı
- Gizliliğin İhlalinde Uygulanan Cezalar

Etik ve yasal
anlamda en çok
kaygı yaratan
konulardan biri

GİZLİLİK

Psikolojik Danışmada Gizliliğin Önemi

Psikolojik danışmanın temeli olarak düşünülmektedir.

Psikolojik danışma, yalnızca güven üzerine kurulu bir ilişkiyle gerçekleşebilir. Özellikle danışanın, paylaştığı her ne olursa olsun, bu bilgilerin ona zarar verecek bir şekilde kullanılmayacağını hissetmesi, buna inanması gerekir.

Gizliliğin bir anlamı *"güçlü güven"*dir.

Psikolojik Danışmada Gizliliğin Önemi

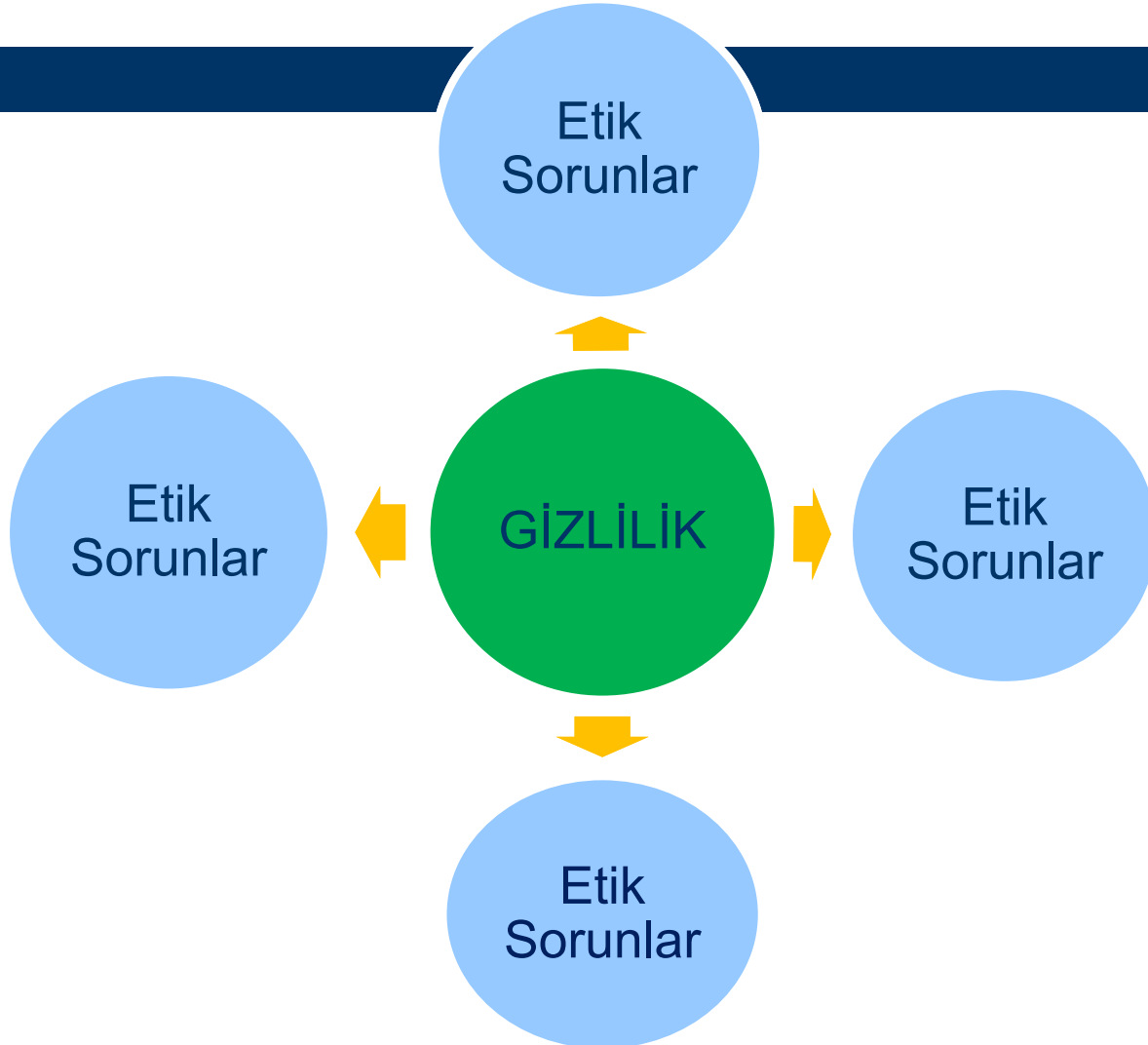
- Gizlilik, psikolojik danışma yaşantılarını gündelik hayatlarında kullanırken kontrolü danışana vererek, danışanın özerkliğini korumada bir kalkan görevi görür.
- Psikolojik danışma odasından başlayıp danışanın yaşamındaki diğer alanlara kadar, karşılaşılabileceği istenmeyen saldırılara karşı onu korur.
- Yardım arayışı içindeki bireyleri, herhangi bir etiketlenmenin oluşumuna karşı korur.

Psikolojik Danışmada Gizliliğin Önemi

*Gizliliği korumak psikolojik danışmada **etik açıdan bir önceliktir** ve gizlilikte kısıtlama yapılmak istendiğinde bunun için **etik gerekçeler** sunulmalıdır.*

Gizlilik, etik sorunların tam kalbindedir!!!

Gizliliğin Yasal Koruması

- *İnsan Hakları Yasası (1998)*, tüm "kamu yetkilileri" için yasal zorunluluklar getirmiştir.
- **Madde 8.1:** *Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.*

Psikolojik Danışmada Gizliliğin Önemi

- **Madde 8.2:** *Bu hakkın kullanılmasına bir kamu otoritesinin müdahalesi; ancak ulusal güvenlik, kamu emniyeti, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için, demokratik bir toplumda, zorunlu olan ölçüde ve yasayla öngörülmüş olmak koşuluyla söz konusu olabilir.*
- Türkiye'de **5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 136. maddesinde** sır saklama yükümlülüğü güvence altına alınmıştır.

Gizlilik Yüklümlülüğüne İlişkin İstisnalar

1. Eğer danışan (bu bilgilerin sahibi olan kişi) kendisi ile ilgili bilgilerin açıklanmasına izin verirse,
2. Kamu yararı dengesini gözetmek gerekirse,

Gizlilik Yüklümlülüğüne İlişkin İstisnalar

Mahkeme, halka yönelik zarar riskinin gizlilik lehine olan yüklümlülüklerden daha baskın olduğunu düşünür. Gizliliği ihlal etmeden önce ele alınması önerilen kriterler:

- *Riskin derecesi*
- *Önlenecek zararın ciddiyeti*
- *Aciliyet*
- *Etkililik*

3. Ciddi bir suçun önlenmesi ve tespit edilmesi söz konusuysa

Gizliliği Bozmaya Yönelik Yasal Yükümlölükler

1. Mahkeme Kararları: Tanık olarak çağırılma ya da kanıt sunulmasının istenmesi
2. Yasal Yükümlölükler
 - *Terörizm*
 - *Çocuk Koruma*

Gizli Bilginin Açıklanmasına Yönelik Sözleşme Yükümlülükleri

- Bir iş sözleşmesinde yer alsa bile, bir gizlilik ihlali gerektirebilir.
- Yasal bir zorunluluk kapsamında olmayan ya da kamu yararı dengesi açısından gerçekleştirilebilecek açıklamaların yapılması için danışanın onayını almayı gerektirmektedir.

Gizli Bilginin Açıklanmasına Yönelik Sözleşme Yükümlülükleri

- Danışanların, psikolojik danışma hizmetinin hangi koşullar çerçevesinde verildiği hakkında yeterince haberdar olmasını sağlamak, bu yasal zorluklardan kaçınmanın tek yoludur.

Danışanın Gizlilikle İlgili Bir Yükümlülüğü Var mıdır?

- Gizliliği danışan üzerinde dayatmaya çalışmanın süreci olumsuz etkileme olasılığı bulunmaktadır.

Danışanın Gizlilikle İlgili Bir Yükümlülüğü Var mıdır?

- Etik gerekçelerle bu durum danışanın, psikolojik danışma çıktıları üzerindeki kontrolünü sınırlandırıcı olabilir.
- Gizliliğin utançla ilişkilendirildiği yaygın bir kültürel eğilimden dolayı, kişisel engelleri arttırabilir.

Meslek Uzmanları Arasında Bilgi Paylaşımı

Bilgi sıkı bir gizlilik temelinde bir ekibin sınırları içerisinde paylaşıldığında, danışanlara aşağıdaki yararları olabilir:

- Acı bir hikaye ya da olayın ekibin her bir üyesine tekrar tekrar anlatılmasını azaltma;
- Hizmeti veren kişiler arasında daha iyi koordinasyon oluşturma;

Meslek Uzmanları Arasında Bilgi Paylaşımı

- Bilgi ve uzmanlığı bir araya getirmek için hizmet sağlayıcılara daha büyük fırsatlar yaratma ve sunulan hizmetin kalitesini arttırma;
- Hangi bilginin paylaşılacağı ve kiminle paylaşılacağı hakkında kararlara katılma fırsatı (Danışanlar, bilgi paylaşımının informal ya da özel olduğu ve bundan dolayı da bilgilerinin dışında olduğu durumlarda, bu fırsattan yoksun olabilir.).

Gizliliğin İhlalinde Uygulanan Cezalar

- Gizli bilginin açıklanması önerisini engellemek için karar (yani mahkeme emri)
- Gizlilik ihlali gerçekleştikten sonra, mahkeme tazminat kararı verebilir.
- Zararlar psikolojik danışmandan tanzim edilebilir.
- Hapis cezası...
- Mesleki kuruluşa şikayet...

Sonuç

- Etik ve pratik açıdan önemli bir önceliktir.
- Ne kendi içinde bir son ne de tüm eylemleri yönlendirecek temel bir etik ilke olabilir.
- Yasaların, gizlilik ile ilgili uzun bir yol alması gerekir.